

New Books
Книжнина

СТЕРЕОТИПИЗАЦИЯ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ ПРИ СЪВРЕМЕННИТЕ МЛАДИ БЪЛГАРИ

Зорница Ганева. (2017). *Стереотипизация на етническите взаимоотношения при съвременните млади българи*. София: Елестра.
ISBN 978-619-7292-03-9

Ваня Божилова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Книгата „Стереотипизация на етническите взаимоотношения при съвременните млади българи“ (2017) е най-новата книга на Зорница Ганева. Авторът е с утвърдени интереси към темите за междуетническите отношения, социалните идентичности, стереотипите и предразсъдъците към децата в мултикултурна среда, развитието на национална и етническа идентичност при деца и юноши от България, отношението към децата бежанци, психичното благосъстояние и благополучие и др. Настоящото издание е чудесно и безспорно продължение и обобщение на дългогодишния ѝ труд и целенасочените проучвания в посочените области.

Книгата е структурирана в увод/въведение, написано от академик Даниел Бар-Тал (Израел), три глави, дискусия на резултатите от изследването, заключения, приложения и литература. Доказателство е за компетенциите и уменията на Зорница Ганева да работи в реално партньорство с утвърдени изследователи на световно ниво.

В първата част авторът талантливо и много уверено ни превежда през теоретичните основи на етническите нагласи, стереотипи, предразсъдъци и дискриминация – от тяхното научно обосноваване и дефиниране, през очертаването на теоретичните интерпретативни полета до описанието на модел за развитие на интеркултурна компетентност. Ценни за науката и научните търсения са въпросите, които поставя и чийто отговор търси:

- за ролята на индивидуалните различия между хората при проявата на предразсъдъци, стереотипи, дискриминация и конфликти;
- за ролята на социалните групи, нациите и етническите малцинства при проявата на предразсъдъци, стереотипи, дискриминация и конфликти;
- за съдържанието на тези феномени;
- за механизма на формирането им;
- за научното им обяснение;
- за динамиката и промяната, която се наблюдава при тях.

Представената методология за провеждане на емпирични изследвания в различни страни и описаните конкретни изследователски методи допълват на емпирико-приложно ниво анализа и дискусиите и показват теориите като „живи организми“. В тази част на книгата авторът достойно застава редом с утвърдени имена, работещи в областта на социалната психология по света – Allport, Ashmore, Triandis, Valencia, Brown, Katz, Bennett и др., и подкрепя представените тези с резултати от свои предходни проучвания.

По-нататък с характерната си прецизност и коректност към изследователските процедури описва методологията на своето изследване и задава параметрите на статистическия анализ на резултатите. Те подробно са представени в третата част на книгата. Текстът е аналитичен, следва системна и логико-последователна линия на аргументация на изследваните променливи. Описва тенденции, „отваря“ въпроси, задава предположения, което го прави силно диалогичен и „търсец“.

Впечатление прави и ориентацията към лонгитюдни анализи с цел проследяване на промените във времето. Такива са направени по отношение на етническите стереотипи, на етническите предразсъдъци, на взаимодействието на младите българи с представители на различни етноси, на модерния расизъм на младите българи за периода от 2004 г. до 2016 г. (7 времеви точки). Това е безспорно свидетелство за планираната, целенасочена и последователна изследователска работа на Зорница Ганева, която без излишни претенции бих определила като изследователска стратегия. Зад нея стоят дълбоко проектирани интереси, нагласи и мотиви, успешно допълнени от огромен труд, устременост в търсенията и прозорливост в очертаването на корелации, обобщения и прогнози.

Тази книга още веднъж безспорно демонстрира умението ѝ да поставя изследваните явления в дискуссионен дискурс, да издига хипотези, да проучва

корелации, да подкрепя или оборва приложени в практиката изследователски методологии, да проследява динамика на развитието на социално-психологически феномени и да търси техните проекции и влияния в образователен контекст. Чест ѝ прави, че като педагог показва и открито заявява ролята на педагогиката като наука и практика да формира у децата и младите хора нетърпимост към отчуждението и дискриминацията, към стереотипизацията и „модерния расизъм“. Оптимизмът, който носи, ѝ дава увереност да убеждава, че чрез възпитанието може да се изгради свят с по-малко предразсъдъци и стигматизиране, че децата могат да развият толерантността като ценност и морален принцип, че благополучието на цялото общество зависи от уважението, зачитането и проявата на топлина и човешчина между хората. Тази увереност и твърдост на убежденията съпътстваше и реалния живот на Зорница Ганева – тя бе убедена, че човешкото разнообразие и различията между хората са взаимен обогатяващ фактор.

STEREOTYPING OF ETHNIC RELATIONS IN CONTEMPORARY YOUNG BULGARIANS

✉ **Dr. Vanya Bozhilova, Assoc. Prof.**

Faculty of Education

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: vanyabozhilova@gmail.com